

Geconcludeerd mag worden dat de 'factiestrijd' tussen aanhangers van (de theateropvatting van) Punt en Corver in Rotterdam al zo'n twee maanden na de opening van het toneel onder verantwoording van de Commissarissen actueel werd. Mogelijk is de factiestrijd al terug te voeren op de genootschappelijke aanvangen van de commerciële schouwburgexploitatie en is het genootschap *Venrooij* van aanvang af meer Corveriaans geweest en verbonden met het door Corver gemelde initiatief om een duurzamer toneellevens te beginnen. De diverse conflicten lijken moeilijker oplosbaar te zijn geweest, omdat er nogal wat 'ego-kwesties' bij kwamen kijken. Hier wordt nu wat nader bij stilgestaan, omdat het het symbolisch universum van de kibbelende Heeren nader in kaart helpt brengen. Uit het voorgaande kan afgeleid worden dat de figuur Thijmen Abraham Elzevier in de gang van zaken rond de commerciële schouwburgexploitatie een pregnante rol heeft gespeeld en niet het minst in de conflicten die de eerste Sociëteit teisterden. Ik bespreek twee kwesties waarin Elzevier centraal heeft gestaan, maar die als het ware langs twee sociale assen verlopen, een relatief horizontale en een duidelijk verticale as.

Mr. Jacobus Philippus Boogaert die zich als 'figurant-Commissaris' betitelde,³¹) bedankte op 28 februari 1775. Aanleiding was een conflict: een postje aan de schouwburg, dat Boogaert aan één van zijn cliënten had toebedacht, was terechtgekomen bij een 'huisknecht' van Elzevier. Het conflict werd hoog gespeeld: Boogaert beschuldigde Elzevier van 'despotisme' in het schouwburgbestuur en een streven naar 'faveur' door het vergeven van ambten uitsluitend voor zich te reserveren. Elzevier ontkende dit. Maar hij ging verder: in zijn uitvoerige reactie op de (verloren) brief van Boogaert draaide hij de kwestie om. Niet hij, maar Boogaert trachtte cliënten te begunstigen. In dit conflict zien we Elzevier op zodanige wijze opereren, dat hij beweringen en (symbolische) handelingen van zijn opponent oppakt en ze, met een zeker gevoel voor ironie, tegen die opponent keert.

Hoewel het hier gaat om een persoonlijke kwestie, opereerden ook de Heeren niet geïsoleerd van de cultuur van hun omgeving. Een contextueel aspect is gelegen in het vergeven van ambten en de wijze waarop dit gebonden is aan het prestige van de gever. Hoewel Elzevier (met kennelijke steun van de overige Commissarissen) ontkende dat er bewust ten faveure van zijn knecht was gehandeld, werd dit wél zo geïnterpreteerd door de enige Geïnteresseerde die sociaal zijn evenknie was, mede-vroedschap